

Богдан Черкес¹, Ольга Криворучко², Антон Коломєйцев³
Національний університет "Львівська політехніка"

Інститут архітектури,

¹ кафедра основ архітектури та дизайну,

e-mail: tscherkes53@gmail.com

orcid: 0000-0001-6809-956X

² кафедра архітектурного проєктування та інженерії,

e-mail: ola_kryvoruchko@ukr.net

orcid: 0000-0001-7643-4225

³ кафедра архітектурного проєктування та інженерії

e-mail: antonkolo@gmail.com

orcid:

АРХІТЕКТУРНИЙ ВОРКШОП ЯК ПРИКЛАД ІНТЕНСИВНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУВАННЯ

© Черкес Б., Криворучко О., Коломєйцев А., 2020

<https://doi.org/10.23939/sa2020.01.143>

У статті йдеться про методику інтенсивного проєктування під час архітектурних воркшопів, що використовуються у навчанні студентів та як спосіб залучення їх до партисипативного проєктування. Як приклад наведено воркшоп, що відбувався у 2016 році у Відні за участю студентів і викладачів з Технічного університету Відня (TUV), кафедри містобудування (Städtebau), Національного університету "Львівська політехніка", кафедр містобудування та архітектурного проєктування, Університету Лос Андес у Боготі (Universidad de los Andes, Bogotá).

Ключові слова: архітектура, інтенсивне проєктування, партисипативне проєктування, воркшоп, методологія проєктування, щільність, квартал, містобудування.

Постановка проблеми. Мета і завдання воркшопу

Воркшоп часто використовують у навчальній практиці: Національний університет «Львівська політехніка» тісно співпрацює з Віденським технічним університетом у проведенні архітектурних воркшопів, що присвячені темам розвитку міських територій, міській щільності, квартальній забудові у сформованому міському середовищі, часто історичного характеру. Теми воркшопів, що відбулися за останні п'ятнадцять років кооперації: Міські трансформаційні процеси, м. Відень (2016 р.), Трансформація існуючого лінійного міста в сучасний міський квартал, м. Харків (2011 р.), Редизайн території центрального залізничного вокзалу м. Львова (2012 р.), Міське житло, м. Одеса (2008 р.), Планування променади м. Ялти (2001 р.), Сценарії розвитку зростаючого міста з фокусом на рекреаційну інфраструктуру, м. Ялта, м. Алушта (2000 р.), Стратегії трансформації індустріальних територій Львова (1999 р.).

Воркшоп у проєктній практиці використовується як метод швидкого концептуального проєктування, який передбачає: збір вихідних даних на місцевості, опитування мешканців та користувачів, виявлення проблем і потенціалів території проєктування, всебічний аналіз, формулювання ідеї, створення ескізної пропозиції, формування переліку заходів та шляхів їхнього втілення.

Воркшоп як метод проєктування відзначається високою інтенсивністю, коли за невеликий відтинок часу (наприклад, п'ять днів) може бути досліджена територія, опитані користувачі, проведені дискусії на тему проблематики території і обговорення побажань мешканців, а також сформульовані основні заходи, що відобразяться в ескізному проєктному рішенні. Крім того,

воркшоп є гарним інструментом партисипативного проектування, оскільки залучає мешканців та користувачів і враховує їхні побажання вже на першому етапі проектування, а також залучає представників міської влади, що мають вплив на розвиток території проектування.

Результатом воркшопу можуть бути напрацьовані рішення – заходи щодо певної території, а також візуально передані варіанти попереднього проектного рішення (ескізні проекти з кількома варіантами рішення).

Воркшоп як частина курсового проектування є ефективним методом інтенсивного проектування. Впродовж короткого терміну (в межах одного тижня) у групах із 4-х студентів напрацьовується проектне рішення, яке потім продовжують виконувати решту семестру, вже після закінчення воркшопу.

Аналіз джерел та публікацій

Цій темі присвячені дослідження різних авторів, а саме: О. Криворучко (Криворучко О., 2015), Н. Сосонової, С. Тупіся (Сосонова Н., Тупісь С., 2015), І. Швець, А. Петренка (Швець І., Петренко А., 2016), Т. Кащенко (Kashchenko T., 2012), Г. Петришин, Б. Черкеса. (Петришин Г., Черкес Б., 2010). Ці автори розглядають воркшоп як метод проектування у навчальному процесі і наводять позитивні досвіди проведення різних воркшопів.

Виклад основного матеріалу

Цілі і завдання воркшопу Urban Density Lab Vienna були: створити новий квартал забудови зі щільністю, відповідною до вимог цього середовища. Врахувати особливості деградованої ділянки проектування (дві на вибір), характер існуючого довколишнього міського середовища, планувальні тенденції розвитку міста. Основне завдання воркшопу – запроєктувати якісне житлове середовище, співмірне і органічно пов'язане з існуючою містобудівельною структурою.

У воркшопі Urban Density Lab Vienna обидві ділянки були пов'язані із транспортом: одна розташовувалася безпосередньо біля лінії метро, друга – на місці старих і вже не використовуваних залізничних колій і станції вантажної залізниці. Одна вільна від забудови, розташована серед кварталів житлової і офісної забудови. Характер довколишньої забудови – середня поверховість. На другій ділянці збереглися одноповерхові ангарні будівлі старої станції.

Одним із завдання воркшопу було врахувати існуючу атмосферу ділянки і, якщо вона позитивна, то зберегти чи підтримати її в подальшому опрацюванні проекту.

Методика проектування під час воркшопу

Велика увагу присвячена темі **щільності**: яка кількість мешканців припадатиме на ділянку, відсоток забудови ділянки, співвідношення площі всіх поверхів пропонованої забудови до площі ділянки (коефіцієнт щільності). Також порівнюється щільність довколишніх кварталів зі щільністю пропонованого кварталу, аналізується щільність нових кварталів Відня і порівнюється із власною пропозицією. Велику увагу присвячено тому, як саме досягають певної щільності, чи доцільно обрати більшу, чи меншу.

Наступний важливий аспект у проектуванні – **якість середовища**, яке ми отримаємо на проєктованій ділянці: чи це середовище буде гуманним для мешканців, чи воно є пов'язане із існуючими вже сформованими житловими середовищами, чи ми маємо поділ на приватні, напівприватні і загального користування громадські простори, який характер цих просторів: міські площі, зелені алеї, сквери, парки, прибудинкові території. Знову ж таки, основна увага на співмірність громадських просторів із масштабом людини: чи не будуть вони надто великі/малі, закриті/відкриті.

Якість передпроектного аналізу – важлива передумова гарного проекту. Головне завдання – вловити атмосферу ділянки, довкілля, занотувати ті аспекти, які вразили, запам'яталися чи впали в око, тобто найбільш характерні. Друге завдання – виділити загрози і потенціали згаданої ділянки,

а також відразу ж запропонувати заходи, що зможуть нейтралізувати чи зменшити негативні сторони/загрози ділянки і підкреслити її переваги/особливості. Відповідно, створювати свою пропозицію таким чином, щоб вона враховувала ці попередні спостереження і з допомогою архітектурного рішення їх розв'язувати.

Важлива складова – **макетування**, яке відбувається на першому ж етапі проектування. Воно дає відчуття масштабу забудови, що проектується і відразу верифікує рішення.

Обговорення займають центральне місце під час роботи на воркшопі. Спочатку відбувається представлення своїх вражень від ділянки (графічно теж). Далі – представлення першої ідеї, її обговорення і критика. Потім – представлення допрацьованої ідеї, обговорення і критика займають приблизно пів дня.

Якщо узагальнити методіку роботи під час воркшопу, то ми отримаємо:

- чіткість поставлених завдань і пріоритетів;
- постійне обговорення і коригування в процесі роботи;
- дуже стислі терміни (п'ять днів загалом, з них три саме на проектування);
- робота в групах і потреба шукати компроміси і напрацьовувати спільні рішення.

Перебіг воркшопу

У воркшопі брало участь близько 50 учасників-студентів і викладачів-тutorів. Тривалість воркшопу – 5 днів. **Перший день воркшопу:** відбулося офіційне відкриття і представлення учасників, а також завдання з мапінгу по Відні, що включало трактування карт двох типів: існуючий стан і проектні плани міста різних епох. Студентам запропонували самостійно трактувати ці карти і зрозуміти, що саме на них зображено. Така вправа дозволила краще зрозуміти місто. Також відбулися екскурсії для ознайомлення із двома проектними ділянками і мапінг на місцевості – наступного дня відбувалося представлення у групах цього завдання і обговорення.

*Рис. 1. Обговорення ділянок проектування. Вечірнє пригощення.
Urban Density Lab Vienna, Відень, 2016 р.*

День другий Urban Density Lab Vienna був не менш насиченим від першого: учасники виконали аналіз обох ділянок, який ліг в основу наступного вибору місця проектування і членів команди. Крім того, була маленька вправа на швидкий скетчинг – потрібно було в двох малюнках розміру А-5 розповісти про основну ідею для подальшого проектування. Далі було найважче завдання – протягом години треба було, аналізуючи скетчі інших учасників, згуртуватися в команди для роботи впродовж решти воркшопу.

Основна вимога – 2 x 2 (двоє учасників з одного університету, двоє – з іншого) а також спільність поглядів на розвиток ідеї. Через годину всі команди були сформовані. Друга половина дня минула на екскурсіях: у кампусі Економічного університету та в житлових кварталах на колишніх територіях Північного вокзалу. А завершився день пригощенням.

*Рис. 2. Робота в групах. Перший ескіз генплану.
Urban Density Lab Vienna, Відень, 2016 р.*

День третій Urban Density Lab Vienna: найпродуктивніший. Цього дня усі групи учасників зробили конклюдентні висновки з учорашніх досліджень, сформулювали головну ідею-стратегію проекту, прописали засоби її втілення, придумали лого і назву проекту, а також запропонували два-три варіанти на вибір планування для своїх проектних ділянок (варіанти генплану) і виготовили для них моделі з екструдованого пінопласту. Модель навколишнього середовища була вже зроблена на підготовчій фазі до воркшопу, також студентами. Учасники могли вставляти свої варіанти планування у вже готову модель довколишніх кварталів, таким чином фокусуючи увагу лише на власних пропозиціях. Наприкінці дня відбувалася презентація постера від кожної групи з графічним представленням своєї пропозиції і двох-трьох моделей. Доповідь кожної групи супроводжувалася критикою, аналізом сильних і слабких сторін кожного запропонованого варіанта рішення і рекомендаціями, який із варіантів рішення вибрати для продовження роботи.

День четвертий Urban Density Lab Vienna: командам потрібно було зробити висновки з представлення своїх ідей минулого дня, узагальнити критику і перейти до наступного розвитку і деталізації своїх ідей. Ця робота, на яку залишалася одна доба, мала вилитися у 2 А-1 формати роздруку для наступної, вже фінальної презентації. Також складністю було те, що команда мала напрацювати одну спільну для чотирьох учасників пропозицію.

День п'ятий Urban Density Lab Vienna: цього дня завершувалося проектування, здавався готовий макет презентації на роздрук і ще залишалося близько двох годин робочого часу на виготовлення моделі із пінопласту згідно з новим, допрацьованим і деталізованим рішенням генплану. Багато дискусій викликала співмасштабність запроєктованої забудови з тією, що існувала в довколишніх кварталах, зв'язаність нового кварталу з навколишніми, поєднаність із їхньою планувальною структурою, а також сама якість запроєктованого житлового середовища: тобто співрозмірність забудови і людини, затишність проєктованих громадських просторів.

Рис. 3. Фінальні постери розвішані на стінах, остаточні рішення втілені в макетах, фото з врученими дипломами учасників воркшопу. Urban Density Lab Vienna, Відень, 2016 р.

Представлення тривало майже три години: виступ кожної команди супроводжувався детальною критикою таторів і запрошених архітекторів. Це був важливий елемент воркшопу, оскільки на основі нього студенти допрацьовуватимуть свої проєктні рішення ще впродовж решти семестру, два-три місяці. Далі відбулася найприємніша частина – вручення всім учасникам дипломів і товариська вечеря.

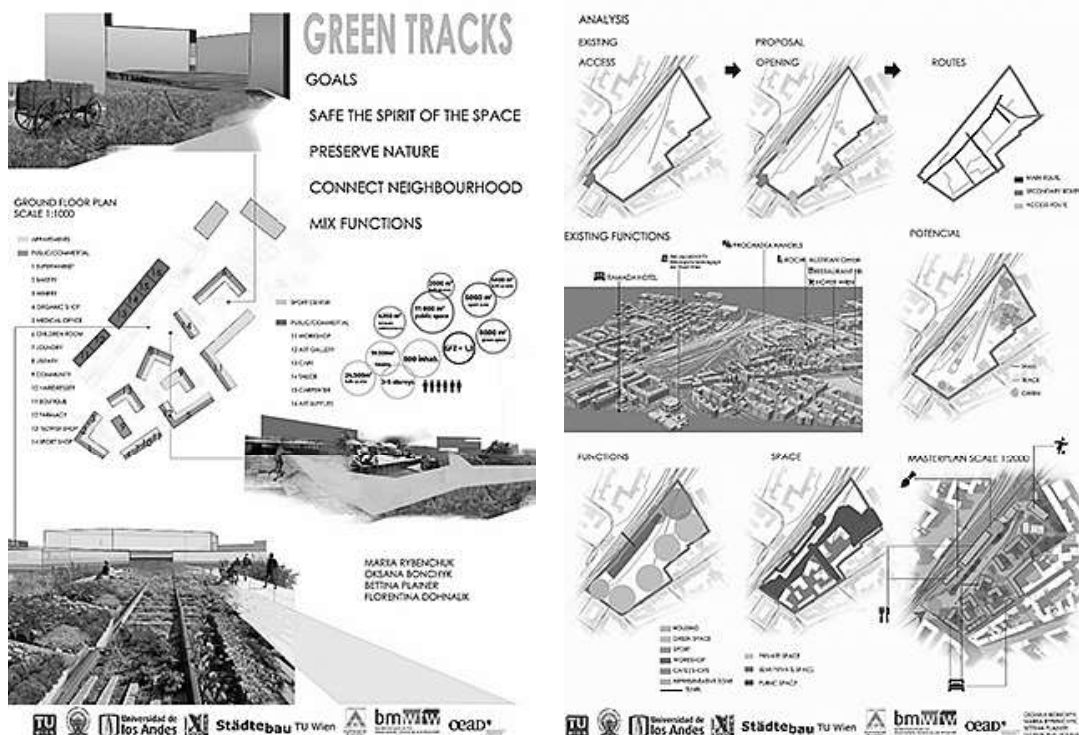

Рис. 4. Фінальні постери воркшопу від однієї групи. Urban Density Lab Vienna, Відень, 2016 р.

Висновки

Під час воркшопу Urban Density Lab Vienna було створено 10 проєктних пропозицій по двох ділянках, що розташовуються в сформованому щільному міському середовищі. Проєктні пропозиції, які стосувалися ділянки біля колії метро, зосереджувалися на таких питаннях: захисту проєктованого житлового кварталу від шуму лінії метро, поєднання з існуючими зеленими зонами довкілля, створення комфортного середовища проживання, співмасштабністю проєктованого кварталу з навколишніми. Проєктні пропозиції, які стосувалися ділянки біля старої вантажної залізничної станції, зосереджувалися на таких питаннях: збереження автентичності атмосфери ділянки проєктування, продовження зв'язків довколишнього середовища через проєктовані квартали забудови, таким чином створюючи можливості поєднання, створення громадських просторів різної градації, від приватних внутрішньо-квартальних просторів до просторів загального користування: площі, сквери, алеї. Усі проєктні пропозиції були зосереджені на питаннях щільності і комфортності житлового середовища. А також велике значення надавалося засобам формотворення архітектури: яка структура забудови, який тип забудови, планування буде найкомфортнішим для кожного окремого середовища.

Таким чином за короткий проміжок часу були створені проєктні пропозиції, що будуть надалі допрацьовуватися в групах упродовж семестру.

Бібліографія

Kashchenko T., 2012 *Workshop as a creative method in achivment of sustainable architecture goals - Dall'ex tempore al workshop. Esperienze di ricerca e progetto*, Roma: Gangemi editore, p. 82–86.

Криворучко О., 2015, Методи поживлення громадського простору на прикладі воркшопу з ревіталізації площі Митної у Львові, *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Архітектура: збірник наукових праць*, № 816, Львів: Вид-во Львівської політехніки, с. 125–132.

Соснова Н., Тупісь С. 2015, Проблеми містобудівного розвитку малих міст (на прикладі м. Тячева та смт Бурштина Закарпатської області), *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Архітектура: збірник наукових праць*, № 836, Львів: Вид-во Львівської політехніки, с. 144–150.

Черкес Б., Петришин Г., 2010, “Формування дизайну у Львівській архітектурній школі”, *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Архітектура: збірник наукових праць*, № 674, Львів: Вид-во Львівської політехніки, с. 144–150.

Швец І., Петренко А., 2016, Міжнародні проєкти ДВНЗ ПДАБА, *Новини інженерної науки Придніпров'я*, Дніпропетровськ, с. 71–72.

References

Kashchenko T., 2012 *Workshop as a creative method in achivment of sustainable architecture goals - Dall'ex tempore al workshop. Esperienze di ricerca e progetto*, Roma: Gangemi editore, p. 82–86.

Kryvoruchko O., 2015, Metody pozhvavlennya hromads'koho prostoru na prykladi vorkshopu z revitalizatsiyi ploshchi Mytnoyi u L'vovi, *Visnyk Natsional'noho universytetu “L'vivs'ka politekhnika”. Seriya: Arkhitektura: zbirnyk naukovykh prats'*, № 816, L'viv: Vyd-vo NULP, s. 125–132.

Sosnova N., Tupis' S. 2015, Problemy mistobudivnoho rozvytku malykh mist (na prykladi m. Tyacheva ta smt Burshtyna Zakarpat-s'koyi oblasti), *Visnyk Natsional'noho universytetu “L'vivs'ka politekhnika”. Seriya: Arkhitektura: zbirnyk naukovykh prats'*, № 836, L'viv: Vyd-vo NULP, s. 144–150.

Cherkes B., Petryshyn H., 2010, “Formuvannya dyzaynu u L'vivs'kiy arkhitekturniy shkoli”, *Visnyk Natsional'noho universytetu “L'vivs'ka politekhnika”. Seriya: Arkhitektura: zbirnyk naukovykh prats'*, № 674, L'viv: Vyd-vo NULP, s. 144–150.

Shvets' I., Petrenko A., 2016, Mizhnarodni proekty DVNZ PDABA, *Novyny inzhenernoyi nauky Prydniprov'ya*, Dnipropetrovs'k, s. 71–72.

Bohdan Cherkes¹, Olga Kryvoruchko², Anton Kolomyeycey³

Lviv Polytechnic National University

Institute of Architecture and Design,

¹ *Department of Design and Architecture Fundamentals,*

e-mail: tscherkes53@gmail.com

orcid: 0000-0001-6809-956X

² *Department of Architectural Design and Engineering,*

e-mail: ola_kryvoruchko@ukr.net

orcid: 0000-0001-7643-4225

³ *Department of Architectural Design and Engineering,*

e-mail: antonkolo@gmail.com

orcid:

ARCHITECTURAL WORKSHOP AS A TOOL OF INTENSIVE COURSE DESIGN

© Cherkes B., Kryvoruchko O., Kolomyeycey A., 2020

The article deals with the workshop Urban Density Lab Vienna, that took place in Vienna in 2016 with the participation of students and professors from the Technical University of Vienna (TUV), the Department of Urban Planning (Städtebau), NU "Lviv Polytechnic" (NULP), the Department of Urban Development and Architectural Design, the University of Los Andes In Bogotá (Universidad de los Andes, Bogotá). Workshop as a part of the design course of urban planning is an effective tool of the intensive designing process. During the workshop time in groups of 4 students are made proposals for two different sites.

Main goals of workshop Urban Density Lab Vienna were to create a proposal of a new urban quarter with a density correlated with an existing surrounding. To design a quality living environment, scalable to surrounding neighbourhoods and on a human scale. Students should take into account the features of the degraded sites (two for choose), the character and density type of the existing urban environment, and the planning trends of the city of Vienna.

In the Urban Density Lab Vienna workshop, both sites were associated with transport: one was located directly next to the metro line, the second - on the site of the old and already unused railway tracks and freight railway station. One plot was free of constructions and buildings, located among the neighbourhoods of residential and office buildings. The character of the surrounding buildings - the average floors. On the second plot were preserved one-story hangar houses of the old railway station. Therefore, an important task of the workshop was to take into account the existing atmosphere of the site and offer a scenario of behaviour with it.

Key words: urban planning, urban design, participatory design, workshop, design methodology, density, quarter, urban development.